

IK
SØNDAG

Fotokollage. Originalfoto: Peter Hove Olesen

En for
alle,
alle for en

Ganger vil opløse
egodyrkelsen
i dansk musik.
Og kvinder skal
redde verden.
Interview side 12-17

Lamme undskyldninger

MODERNE MENNESKER
AYSE DUDU TEPE

Vi har alle stået i eller overværet en situation, hvor en lille gut, lad os bare kalde ham Frank, slår sin jævnaldrende ven, det kan være Erik, med en duplo-klods. Pædagogen bliver gjort opmærksom på, hvad der er sket, fordi Erik grædende har fortalt om det. Alt imens leger Frank bare videre, som om intet er hændt. Det er der jo heller ikke, i hans verdensbillede.

Pædagogen går hen til Frank, sætter sig på hug og fortæller ham så »du må ikke slå, Frank. Erik er rigtig ked af det. Så nu går vi lige hen til Erik og giver ham en undskyldning«. Og så står de over for hinanden. Frank og Erik. Pædagogen fortæller nu Frank, samtidig med at hun har en hånd på hans ene skulder, at han skal sige undskyld. Stilhed. Der hænger en lille tåre ved Eriks venstre øje. »Undskyld«, fremstammer Frank. Så siger pædagogen til Erik »nu har Frank sagt undskyld, nu skal du sige tak«. »Tak. Det er okay«.

Og det var så det. Undskyld og tak. Ingen konsekvens. Lille Frank er blevet fritaget for skyld og tilgivet. Det er sådan, de fleste af os har lært at sige undskyld. Vi er blevet tvunget til det af de voksne. Og tvunget til at fremsige undskyldningen, på stedet, frem for at der bliver skabt et rum, hvor krænkeren hører offeret fortælle, hvad vedkommende oplevede og følte, og dermed lærer at anerkende og forstå den forulempede part. Lærer og mærker empati.

Og måske er det også derfor, vi, når vi selv er blevet voksne, har svært ved at give undskyldninger. Fordi vi, for det første, ikke mener, at vi har gjort noget forkert, og for det andet ser hele undskyldningsritualet som en stor ydmygelse. Som en afsløring af ens sande jeg: Som det lille svin man nu også kan være. Et svin, man gerne vil have lov til at være i fred.

Derfor er det heller ikke usædvanligt, at man oplever, at krænkeren sidder tilbage med en følelse af at være offer. Som et andet Guds lam. 'Se, dér er Guds lam, som bærer verdens synd!'

Guds klamme krænkerlam

Dem er der en del af for tiden, Guds lam. Guds klamme krænkerlam, som mener, at de uberettiget oplever en art heksejagt fra den anden #MeToo-bølge. De er ofre for et komplot. De har svært ved at genkende nogle af de oplevelser, som krænkede kvinder, og et fåtal af mænd stiller sig frem og fortæller.

Netop derfor ser vi også, at de undskyldninger, som krænkerne giver, kun gives, fordi de er tvunget til det. Fordi der står en pædagog ved deres side, med en hånd på deres skulder, og har fortalt dem, at 'det er det rigtige at gøre'. At sige undskyld, hvad enten du mener det eller ej, for så bliver alting godt igen, og du kan trygt lege videre. Og så skal ofrene, ja sågar offentligheden, sige tak, det er okay.

Det værste ved det hele er, at de undskyldninger, vi har hørt og læst hidtil, faktisk er anklager. Anklager rettet mod ofrene, medierne og til de mennesker, der støtter #MeToo-bevægelsen.

De to bedste eksempler på dette har vi set fra seriekranke: den nu fyrede DR-medarbejder fra programmet 'Shitstorm' og den nu tidligere overborgmester Frank Jensen, hvoraf sidstnævnte, på det famøse pressemøde 18. oktober på Københavns Rådhus, mente, at han var uskyldig, indtil det modsatte var bevist, selv om han dog gerne ville indrømme, at han havde krænket.

Man måtte også forstå, at han gjorde sig til dommer, ja til en anden Gud, over, hvad der var en krænkelse: Hvis han ikke kunne genkende det, var det ikke en krænkelse. Ergo må ofrene jo lyve, overdrive

Det er en del af sexismens værdikæde. At vende den omkostningsfrie undskyldning til en anklage

eller huske forkert.

Denne anklage forbliver ikke kun hos krænkeren. Den er også udbredt blandt andre politikere og hos dele af befolkningen. Det er en del af sexismens værdikæde. At vende den omkostningsfrie undskyldning til en anklage. At vende den negative energi til positiv. Til ens egen fordel. Og alting koster gratis.

Eller det gør det jo ikke fra krænkerens perspektiv, for han mister jo anseelse, måske jobbet, succes og glæde i en rum tid, men ærligt, det er sgu den mindste pris at betale. Især når vi, belært af erfaringen, ved, at der altid er nogle partifæller, partier og andre i magtfulde positioner, der 'skylder' krænkerne en tjeneste eller to og indsætter dem i velbetalte bestyrelsesposter eller andre jobs og dermed holder værdikæden intakt.

kultur@pol.dk

På denne plads skriver et panel af skribenter om at være menneske i tiden. I denne uge: Ayse Dudu Tepe, journalist

K

4 **“Minder er ikke til at stole på, men de former os alligevel**

Viggo Mortensen debuterer som filminstruktør med 'Falling' om demens

6 **“Naturligvis skal Kirsten Birgit være på tværs**

Henrik Palle anmelder satireprogrammet 'Fuld af Danmark'

Foto: Darryl Clinch

8 **“Bruce Springsteen er vendt tilbage som sig selv**

Alexander Vesterlund anmelder Bossens nye album, 'Letter to You'

10 **“Der peges meget med pistoler i denne forestilling**

Thomas Michelsen anmelder operaen 'Simon Boccanegra'

12 **“Der er en verden for bløddyr som os**

Pernille Jensen interviewer bandet Ganger

18 **“En flok rynkede rosiner med solbriller**

Simon Lund anmelder podcasten 'Brought To You By ...'

20 **“I 2020 forbløffes jeg over, hvor nutidigt et udtryk filmen har**

Jes Stein Pedersen har gænsket filmen 'Koyaanisqatsi', der har 38 år på bagen

23 **“Yippikayeah, motherfucker**

Henrik Palle anbefaler næste uges tv

Ansvarshavende chefredaktør: Christian Jensen

Kulturredaktør: Mette Davidsen-Nielsen

Kultursouschef: Anders Godthjælp Nielsen

Kritikredaktør: Per Theil

Redigerende: Charlotte Sejer, Mette Olsen,

Pernille Mac Dalland og Claus Paaske

Layout: Marcus Bøgh Grønbech

Adresse: Kultur, Rådhuspladsen 37, 1785 København V

Telefon: 33 47 12 00

Mail: kultur@pol.dk Annoncer: Telefon: 33 47 29 82

BREMEN

KOMMENDE **TEATER** KONCERTER

UDSOLGT

27.10.2020

BERSÆRK

03.11.2020

MADDY

FÅ BILLETTER

05.11.2020

FOLKEKLUBBEN

LYTTESESSION

06.11.2020

KAJSA VALA

FÅ BILLETTER

07.11.2020

LIBERTY

UDSOLGT

13.11.2020

UFFE LORENZEN

14.11.2020

SCHOOL OF X

FÅ BILLETTER

14.11.2020

**THOMAS
BUTTENSCHØN**

FÅ BILLETTER

24.11.2020

CLAUS HEMPLER

FÅ BILLETTER

02 + 09.12.2020

BIKSTOK

FÅ BILLETTER

05.12.2020

GANGWAY

FÅ BILLETTER

16.12.2020

LOVE SHOP 3

21.12.2020

**PLIGTEN
KALDER**

30.12.2020

FRAADS

08.02.2021

LAU HØJEN

SOLO

19.02.2021

**SILAS
BJERREGAARD**

B NYROPSCADE 41
1602 KØBENHAVN V

SE HELE PROGRAMMET PÅ
→ BREMENTEATER.DK

@BREMENTEATER

“ Jeg har oplevet demens hos mange i

Viggo Mortensens nye film, 'Falling', der er den første, han også selv har skrevet og instrueret, skildrer den svære relation mellem en søn og en far, der bliver dement. Han har trukket på sine egne følelser og oplevelser, fortæller han i denne samtale, hvor skuespillerne Sverrir Gudnason og Lance Henriksen også deltager.

DORTE HYGUM SØRENSEN

Allerede i flyet går det galt. Den aldrende far Willis' demens gør, at han smider alle hæmninger, både kropsligt og verbalt. Mens hans voksne søn John, som så nogenlunde er klar over, hvad der sker, må forsøge at beskytte både sin far mod andres vrede og andre mennesker mod den gamle mand.

I den scene, en af de tidlige i Viggo

Mortensens spillefilmsdebut som manuskriptforfatter og instruktør, fornemmes konflikterne i forholdet mellem den homofobiske far og hans homoseksuelle søn. Senere i 'Falling', som filmen hedder, nuanceres og uddybes relationen mellem de to ved hjælp af erindrende tilbageblik til dengang, John og hans søskende var børn, og Willis var sammen med først deres mor og siden en anden kvinde, der begge forlod ham.

»Selv om det meste af historien er fiktion, er grundlaget i den, impulsen til at skrive manuskriptet, at jeg ville udforske mine følelser for mine og mine brødres forældre. Og samtidig udforske, hvad jeg har lært eller tror, jeg har lært, og tror, jeg husker«, siger Viggo Mortensen, da jeg spørger, hvorfor han har dedikeret 'Falling' til sine to yngre brødre.

»Jeg har ikke en søster, ligesom John i filmen har, jeg lever ikke i et homoseksuelt ægteskab, og min far er fra Danmark-ikke fra USA. I det hele taget er filmen mere baseret på følelser end på konkrete ting fra min fortid. Som for eksempel bekymringer, jeg fornemmede mellem de voksne som barn, dengang mine og mine brødres forældre blev separerede og siden skilt. Det havde, som det altid har, en effekt på os alle sammen«.

Ligesom demens har, hvilket alle de tre centrale skuespillere i filmen har oplevet i deres egne liv.

Viggo Mortensen spiller selv den voksne John i 'Falling', som for nylig blev vist på San Sebastian Film Festival i Spanien,

GENERATIONS-OPGØR. Med fjeldskarpt ansigt og gravdyb stemme spiller Lance Henriksen i 'Falling' den ældre, demente far, som i udgangspunktet intet har tilovers for sin søn. Viggo Mortensen har skrevet og instrueret filmen, som han også selv spiller den voksne søn, John, i. Foto: Nordisk Film

hvor han modtog en ærespris samt en pris for filmens skildring af homoseksualitet. Den unge version af Willis, faren, spilles af svenske Sverrir Gudnason, som blandt andet har medvirket i 'Borg' og 'Monica Z'. Den ældre Willis, der gradvist er ved at forsvinde ind i demens, spilles af Lance Henriksen, som har medvirket i over 250 tv- og filmproduktioner siden begyndelsen af 1970'erne, herunder 'Millennium' og 'Aliens'.

Mere viljestærk, end godt er

Da vi mødes via Zoom denne aften forud for den danske premiere på 'Falling', er det første gang siden Sundance Festival i USA i januar i år, at Viggo Mortensen, Sverrir Gudnason og Lance Henriksen taler sammen. Derfor går begyndelsen af interviewet med, at Viggo Mortensen fra sit hjem i Spanien lige skal høre, hvordan det står til hos Sverrir Gudnason i Stockholm og Lance Henriksen, der er hjemme i sit hus i Santa Clarita i Californien med sit keramikværksted, sine heste og langt til nærmeste nabo.

»Bliver du stadig vækket af ravne, Lance«, spørger Viggo Mortensen.

»De vækker mig ved 5.30-tiden om morgenen ved at flyve tæt forbi mit vindue, og så står jeg op og fodrer dem ved det samme træ hver dag«, svarer Lance Henriksen med en stemme så dyb, at den lyder hentet fra bunden af bughulen engang i urtiden.

»Ravnene ved, at Lance har et blødt punkt for dem«, forklarer Viggo Morten-

sen, så han får inddraget alle i samtalen.

Sverrir og Lance, I spiller faren Willis i 'Falling' som henholdsvis ung og gammel. Hvordan vil I beskrive ham?

»Willis er en meget viljestærk mand, der forsøger at have kontrol over både situationer og følelser, men tydeligvis ikke har det«, siger Sverrir Gudnason, den unge far Willis, der i filmen tager imod sin førstefødte søn med følgende replik: »Jeg er ked af, at jeg har bragt dig til verden, så du kan dø«.

Den ældre far Willis har måske endnu mindre tillid til verden, end den unge havde. Som Lance Henriksen siger:

»Så sent som i morges tænkte jeg på, at Willis er en skildpadde, der bløder under skjoldet. Den isolation, han oplever, når han skubber alle fra sig, den er virkelig tough«.

Båndet mellem far og søn

Episoderne i flyet er kun begyndelsen på en nærmere undersøgelse af forholdet mellem Willis og hans søn. Willis kommer med hjem til det pæne forstadshus, hvor John bor med sin kinesisk-amerikanske mand og deres adoptivdatter. Meget langt hen ad vejen trækker John på skuldrene og prøver at lade som ingenting, når Willis kommer med homofobiske, racistiske og sexistiske kommentarer. Fordi han ønsker at hjælpe sin far, siger Viggo Mortensen:

»Det er ikke, fordi John er en engel eller et usædvanlig godt menneske, at han ikke siger sin far imod eller slår tilbage,

familien. Onkler, tanter og min mor og far

BLÅ BOG

Viggo Mortensen

Dansk-amerikansk skuespiller, digter, musiker, fotograf, maler og filmskaber. Født 20. oktober 1958 i New York.

Søn af en amerikansk mor og en dansk far, Far til en 32-årig søn, Voksede op i New York og Argentina. Boede i Danmark som ung og bor nu i Madrid.

Oscarnomineret for hovedroller i 'Eastern Promises' (2008), 'Captain Fantastic' (2016) og 'Green Book' (2018). Har derudover medvirket i bl.a. 'Ringenes herre' (2001, 2002, 2003), 'A History of Violence' (2005), 'Flugten til frihed' (2014).

'Falling' har dansk biografpremiere 5. november. 26. oktober er Viggo Mortensen i landet til gallapremiere.

hvis hans far slår ud efter ham. John ved af erfaring, at gør han det, så er samtalen slut. Så har hans far lagt røret på, når de har talt i telefon sammen, eller han er gået, hvis de har været i samme rum. Og selv om John har en masse sår fra sin opvækst med Willis, og selv om der er me-

get, de ikke er enige om, vil John gerne hjælpe, fordi Willis er hans far.

John ved ikke altid, om det er den raske Willis, der taler, eller om demenssygdommen har overtaget.

»Og fordi John har haft en livslang relation med et menneske, der altid har været på udkig efter andres svage punkter med det formål at gå til angreb, er John ikke altid sikker på, om Willis bare laver sjov og driller ham, eller om Willis faktisk ikke kan huske et eller andet bestemt eller er forvirret«, siger Viggo Mortensen.

»Det er sådan, at når man er tæt på nogen, der får demens, så har man den fordel, at man kender dem godt, og samtidig er man vant til at have en dynamik med den anden, og den spiller også ind. Det kan være virkelig svært. For begge«.

Har I selv erfaringer med at være pårørende til demente?

»Jeg har med min bedstemor. Da jeg var teenager. Før hun blev dement, husker jeg det, som om hun var travlt optaget i sit køkken. Da hun blev dement, begyndte hun at danse. Folk talte om, at hun var blevet syg, men jeg opfattede det som noget positivt«, siger Sverrir Gudnason.

»Min mor og far blev demente. Det foregik over lang tid«, svarer Lance Henriksen.

»Jeg har oplevet demens hos mange i familien. Onkler, tanter og min mor og far. Jeg var tæt på dem på den måde, at jeg var med til at passe dem noget af ti-

FLASHBACK.

Ubevidst har sønnen gemt de lyse barndoms-minder om sin far væk i Viggo Mortensens instruktørdebut, 'Falling'. Mens han tager sig af sin demente far, kommer han i tanker om dengang, de to var på jagt. Sverrir Gudnason spiller faren som ung (billedet). Foto: Nordisk Film

den. Det havde indflydelse på, hvordan jeg skrev manuskriptet«, siger Viggo Mortensen, der mistede sin mor og far i henholdsvis 2015 og 2017.

»Nogle gange kommer sandheden frem på overraskende måder fra mennesker, der har demens. Deres erindring af den fjerne fortid kan være meget klar. Og sommetider fortæller de dig ting, du aldrig havde drømt om, at de ville sige. Det gjorde min mor. Det gjorde min far«, fortsætter Viggo Mortensen.

Kunstner på opdagelsesrejse

'Falling' er en film, Viggo Mortensen har ønsket at lave i nogle år. I forvejen er dansk-amerikanske Mortensen både skuespiller, digter, musiker og maler, og egentlig er det ikke overraskende, at han nu også kan kalde sig filminstruktør. Han har altid flyttet sine egne grænser som kunstner. Som Kim Skotte skrev, da han i 2016 anmeldte 'Captain Fantastic', hvor Mortensen spillede sig til en oscar-nominering i hovedrollen som faderen, der prøver at opfostre sine børn uden for det kapitalistiske samfund: »Viggo Mortensen er på mange måder en opdagelsesrejsende, lige så meget som han er skuespiller. Roller, som undersøger det moderne menneskes dilemmaer i forhold til historien, naturen og moralen, drager Viggo Mortensen som et mandigt møk«.

'Falling' er i sig selv en undersøgelse – både af forholdet mellem en far og søn, af demenssygdommens udvikling og

overraskelser og af, hvad erindring er for en størrelse.

»Det er så centralt, hvordan man husker sin mor og far. Man kan føle, at man er fri af dem, og man kan have gået til psykiater i årevis, og alligevel kan der stadig være noget, et eller andet, man ikke kan sætte fingeren på, som gør, at man bliver draget til bestemte mennesker af nogle grunde, der kan føres tilbage til dengang, man var barn og ung«, siger Viggo Mortensen.

I filmen bevæger Johns minder om forældrene sig, og også Willis' erindringer om fortiden flytter sig. To søskende eller en far og en søn kan være helt uenige om en begivenhed eller en stemning, der ligger flere år tilbage i tiden, selv om de begge var til stede. Det handler 'Falling' også om, siger Viggo Mortensen:

»Minder er ikke til at stole på, men de former os alligevel. Vi konstruerer dem, vi filtrerer dem, og vi vender og drejer dem i retning af det, der føles bekvemt for os. Uden så meget som at tænke over det. Alligevel tror jeg, at minder er værd at gå tilbage til. For de minder, vi har, og måden, vi former dem på, for det meste ubevidst, gør os til dem, vi er, og fortæller os, hvordan vi skal se på verden«.

»Så hvordan vi end forsøger at kontrollere vores minder, så fortiden ikke kontrollerer os, er det i sidste ende sådan, at fortiden kontrollerer os. Netop på grund af måden, vi ubevidst prøver at manipulere med den på«.

dorte.hygum@pol.dk

Kirsten Birgit er på seriøse afveje

Hele landets foretrukne journalistiske grobriane er tilbage med verbale krænkelser og flagrant drikfældighed. Er det sjovt? Desværre ikke.

HENRIK PALLE

Fuld af Danmark. Satire. TV 2 Play. Med Frederik Cilius, Rasmus Bruun og diverse gæster. Anmeldelsen baserer sig på de to første afsnit.

Det udtalte projekt er dobbelt: Den renskurede journalist Rasmus Bruun vil rebrande sig selvjournalistisk ved at rejse rundt i det danske (sommer)land og lodde stemningen i folkedybet, mens hans ledsager, den elskede seniorkorrespondent Kirsten Birgit Schiøtz Kretz Hørsholm, mere er interesseret i at åbne flasker med alkoholisk indhold og drikke sig i hegnet på TV 2's regning, eventuelt vil hun også gerne få noget dansk på UNES-

CO's immaterielle kulturarvsliste, hvor Danmark ikke figurerer.

Så de to stævner ud, i Kirsten Birgits postkasserøde VW Up, på en odysse, der skal bringe dem omkring til alternative alkoholproducenter i det ganske land.

Solen skinner, løvet står grønt som græsset, og billederne mangler bare et logo fra ASA Film for at komplettere illusionen om, at vi er tilbage i de gode gamle dage. Hvilket kontrasterer indledende bemærkninger fra satirens altoverskygende hovedperson, Kirsten Birgit, om, at Danmark er ved at sande til i indvandrere og uopdragne proletarer, så de ægte værdier og dannelsen trædes under fode. Med andre ord en sentimental rejse på jagt efter det ædelt danske, godt marineret i diverse former for sprut. For sandheden om vort folk og kultur findes jo ifølge folkeviddet på bunden af et glas.

Brydes hele tiden

Men bestandigt brydes fremstillingen af gonzo-agtige indspark, hvor Kirsten Birgit og Rasmus Bruun småskændes om, hvilken retning det hele skal tage, og selve optageprocessen indgår også i det hele, så vi får et tidstypisk meta-perspektiv på forløbet. Hvilket hverken er videre originalt. Eller morsomt for den sags skyld.

Og arbejdsdelingen mellem Kirsten Birgit Schiøtz Kretz Hørsholm som mental grobriane og leverandør af ramsalte-

de 'sandheder', mens Rasmus tager sig af *human interest*-delen, er åbenlyst den klassiske *double act*, hvor hun er komikeren, mens han agerer *straight man*, der tager skraldet, for at hovedpersonen kan få grinene. Og den har så fået en yderligere tand, fordi Kirsten Birgit i egen (fiktive) optik er intet mindre end kødeliggørelsen af intellektuel indsigt og almen dannelse.

Første stop på danmarksturneen er Signe Wennebergs økologiske sommereskil mellem Vejby og Tisvilde. Og naturligvis skal Kirsten Birgit være på tværs i forhold til planteaktivistens ambitiøse blomster-gin og generelle livsholdning i det hele taget. Kisser, som hun kaldes i folkemunde, er ingen halal-hippie, men karikeret gammeldags højere middelklasse. Det vil sige en evindeligt cigaretrygende, opkæftende, drikkende og irttesættende tromle, som har indtaget danskens hjerter med sin uforsonligt bramfrie facon og totale mangel på selv-kritik.

I linje fra 'Lorteland'

Der går en lige linje fra Busters Larsens indignerede 'Lorteland'-mand i sen-1960'ernes 'Hov-hov' og Peter Schrøders 'Det' fandme uhyggeligt, du' fra de tidlige 1990'ere over Mette Horns 'Damen med de blå tænder' fra 00'erne og så til Kirsten Birgit. Alle er de sandsigere, som tør tale tidsånden og den politiske korrekthed imod med karske cowboy-

FORDRAGE-LIGHED. Kirsten Birgit Schiøtz Kretz Hørsholm, Rasmus Bruun og Morten Messerschmidt besøger Kronborg for at spise, drikke og lodde folkestemningen.

Foto: TV 2

flade fra virkelighedens verden. Problemet er blot, at vore dages politiske landskab så rigeligt byder på den type populistiske udsagn, så det forekommer kun moderat kontroversielt at anfægte en økologisk have i et mondænt landliggermiljø eller for den sags skyld drikke rom og spise frikadeller foran Kronborg med Morten Messerschmidt iført panamahat og nedladende, reaktionær attitude. Blot en radikaliseret udgave af Ane og Anders med det lille aber dabej – og det er selvfølgelig sympatisk – at Kirsten Birgit ikke indlader sig på nogen traditionel blyndfattet kvinderolle, idet hun hverken koger, braser, behager eller varter op, i stedet tænder hun smøger og skænker skarpe som en dødsforagtede boheme.

Men det er bare ikke videre lattervækkende, endsiges i besiddelse af nogen satirisk brod. Da Kirsten Birgit Schiøtz Kretz Hørsholm i sin tid bragede gennem i 'Den korte radioavis', var det blandt andet, fordi figuren blev fodret med dagsaktuelt satirestof i form af medlemøllens strøm af dårskaber. Men i dette – rent ud sagt behagesyge – format kommer figuren til kort, fordi det er så forudsigeligt trættekært, alt hvad der strømmer fra hendes med læberødt optegnede mund. Såvel hun som Rasmus Bruun er på afveje og ligegyldige. Ja, man kunne i hendes egen jargon bede om, at de holdt deres kæft.

henrik.palle@pol.dk

FINANSLOV

2021

Afstøbningssamlingens Venner gipsen.dk

BEVAR DEN KONGELIGE
AFSTØBNINGSSAMLING
I VESTINDISK PAKHUS